

Over kwijtschelding en behoud van vorderingen

Bb 2025/50

In deze bijdrage wordt het arrest van de Hoge Raad van 9 mei 2025, ECLI:NL:HR:2025:727 besproken. Dit arrest gaat over de vraag of het hof terecht heeft geoordeeld dat een koper die te laat geleverd heeft gekregen afstand heeft gedaan van zijn recht om aanspraak te maken op een door de verkoper verbeurde boete.

1. Inleiding

Een schuldeiser die wordt geconfronteerd met een tekortschietende wederpartij gaat vaak in eerste instantie in gesprek met zijn schuldenaar om te kijken of partijen tot afspraken kunnen komen. In veel gevallen zien die afspraken op een praktische oplossing die erop gericht is dat de overeenkomst alsnog kan worden uitgevoerd en de samenwerking wordt voortgezet. Die afspraken worden niet altijd in een schriftelijke overeenkomst uitgewerkt en als de situatie hiermee naar tevredenheid van de schuldeiser wordt opgelost, blijft een discussie over de overige juridische aanspraken die de schuldeiser mogelijk nog heeft, uit. Als de samenwerking echter nog steeds niet naar tevredenheid verloopt, rijst weleens de vraag of de schuldeiser alsnog een beroep kan doen op de door de tekortkoming ontstane afspraken. Heeft de schuldeiser aan de hand van de eerder gemaakte afspraken dan afstand gedaan van deze aanspraken of niet?

Een soortgelijke casus lag recentelijk voor bij de Hoge Raad en heeft geleid tot een arrest van 9 mei 2025, ECLI:NL:HR:2025:727). In deze bijdrage zal dit arrest aan de hand van een schets van het juridische kader rondom het leerstuk van afstand van recht worden besproken.

2. Juridisch kader²

2.1 Afstand van een vorderingsrecht

In art. 6:160 lid 1 BW is geregeld dat een verbintenis tenietgaat door een overeenkomst tussen de schuldeiser en de schuldenaar, waarbij de schuldeiser afstand doet van zijn vorderingsrecht. Om afstand te doen van een vorderingsrecht, is dus een aanbod en aanvaarding van dat aanbod nodig. Als de schuldeiser voorstelt afstand te doen van een vorderingsrecht zonder dat de schuldenaar een tegenprestatie hoeft te leveren, wordt snel aangenomen dat de schuldenaar dit aanbod van de schuldeiser heeft aanvaard. Op grond van art. 6:160 lid 2 BW geldt een aanbod tot afstand om-niet namelijk als aanvaard, wanneer de schuldenaar van

dat aanbod heeft kennisgenomen en het niet onverwijld heeft afgewezen.

Een schuldeiser kan ook ongewild afstand doen van een recht als de schuldenaar er op grond van art. 3:35 BW gerechtvaardigd op heeft vertrouwd dat de schuldeiser dat wél wilde. Zonder uitdrukkelijke verklaring van de schuldeiser zal de schuldenaar daar echter niet snel op mogen vertrouwen.³

2.2 Kwijting of kwijtschelding?

Als een schuldeiser verklaart dat hij de schuldenaar *kwijting* verleent, leidt dat nog weleens tot geschillen over de vraag of de schuldeiser daarmee ook heeft bedoeld zijn vordering kwijt te schelden. Uit vaste rechtspraak volgt dat de enkele verklaring van een schuldeiser dat hij de schuldenaar kwijting verleent, niet zonder meer óók een kwijtschelding inhoudt. Een kwijtingsverklaring is in beginsel niet meer dan een verklaring dat een betaling heeft plaatsgevonden. Dat levert een bewijsvermoeden op, waartegen tegenbewijs openstaat.⁴ Dat laat onverlet dat als de schuldeiser met zijn verklaring feitelijk wel bedoeld heeft zijn vordering kwijt te schelden, die uitleg alsnog aan die kwijtingsverklaring kan worden toegekend via de reguliere maatstaven voor contractuitleg.

2.3 Vaststellingsovereenkomst

Indien het niet duidelijk is, of er is sprake van een geschil over de vraag of de schuldeiser een vordering heeft, kunnen partijen een vaststellingsovereenkomst sluiten om een einde te maken aan die onzekerheid (art. 7:900 BW). In een vaststellingsovereenkomst wordt meestal in een zogeheten 'finale kwijtingsbeding' afgesproken dat partijen behalve de verplichtingen uit de vaststellingsovereenkomst geen verdere verplichtingen meer tegenover elkaar hebben. Het gevolg van zo'n beding is dan dat de schuldeiser – voor zover hij achteraf een vordering blijkt te hebben die na de uitvoering van de vaststellingsovereenkomst nog niet volledig is voldaan – het restant heeft kwijtgescholden.

3. Bespreking HR 9 mei 2025 (ECLI:NL:HR:2025:727)

3.1 Casus

De zaak waarover het arrest van 9 mei 2025 (ECLI:NL:HR:2025:727) gaat, ziet op de volgende casus. Kayoom verkoopt homedecoratie en textielproducten aan consumenten en professionele wederverkopers. Kayoom heeft een raamovereenkomst gesloten met een groothandel

¹ Renske Verhoeff is advocaat bij Van Benthem & Keulen B.V. te Utrecht.

² Voor de volledigheid merk ik op dat op in ieder geval een deel van het geschil dat in de besproken zaak aan de orde was, het Weens Koopverdrag van toepassing is. Voor het vraagstuk dat in deze bijdrage wordt besproken heeft de advocaat-generaal in de conclusie verwezen naar arresten die zijn gebaseerd op het Nederlandse BW. Ik ga in deze bijdrage daarom uitsluitend in op het Nederlandse BW en niet op bepalingen uit het Weens Koopverdrag.

³ *GS Verbintenissenrecht*, art. 6:160 BW, aant. 2.7 onder verwijzing naar T-M, *Parl. Gesch.*, p. 588.

⁴ HR 22 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:975, r.o. 3.4.4. Zie ook HR 14 februari 2020, ECLI:NL:HR:2020:260. Zie over deze arresten en de verschillen tussen kwijting en kwijtschelding ook M.R. Ruygvoorn, 'De ene kwijting is de andere niet', *Bb* 2018/73 en G.J. Boeve, 'Nog eens: kwijting versus kwijtschelding', *Bb* 2020/34.

in import en export van bed- en badtextiel, waaronder zij purchase orders plaatst bij deze groothandel. In de raamovereenkomst is een boetebeding opgenomen, inhoudende dat de groothandel een boete aan Kayoom verschuldigd wordt in geval van niet-tijdige levering. Partijen hebben afgesproken dat de groothandel op 29 januari 2020 diverse producten aan Kayoom zal afleveren. Op de afgesproken datum worden de betreffende producten echter niet afgeleverd. Op 30 januari 2020 bespreken partijen de vertraging in de leveringen en daarnaast bespreken zij een aantal klachten van Kayoom over de kwaliteit en de verpakking van een aantal door de groothandel toegezonden monsters. Tijdens die bespreking spreken partijen af dat de groothandel Kayoom een korting zal verlenen van 3% over de totale order van Kayoom en maken zij afspraken over de besproken gebreken.

In het voorjaar van 2020 hebben partijen contact over de aflevering van de producten en levert de groothandel een deel van de producten af. In de zomer ontstaat opnieuw discussie over de kwaliteit van de door Kayoom geleverde producten (die klachten zien op de kleurbestendigheid van de handdoeken na het wassen). In oktober 2020 neemt Kayoom nog enkele producten af en vervolgens stopt zij met afnemen. In januari 2021 klaagt Kayoom over gebreken in de productie, levering en dienstverlening van de groothandel. Nadat de rechtbank Kayoom veroordeelt om – kort gezegd – het restant van de door haar bestelde producten af te nemen, doet Kayoom onder protest nog een aantal betalingen aan de groothandel (tegenover aflevering van de producten). Hierna stelt Kayoom echter opnieuw gebreken vast en ontbindt zij de overeenkomst met betrekking tot deze producten. In hoger beroep vordert Kayoom terugbetaling van de onder protest betaalde bedragen en maakt zij aanspraak op een contractuele boete in verband met de te late leveringen van januari 2020.

3.2 Uitspraak hof en Hoge Raad

Het hof wijst de vorderingen van Kayoom af. Ter zake van de gevorderde boete, oordeelt het hof dat Kayoom ermee heeft ingestemd om af te wijken van de overeengekomen leveringsdatum van 29 januari 2020 en dat haar daarom geen beroep toekomt op de boete. Dat leidt het hof af uit de volgende omstandigheden:

- (i) Ten tijde van de bespreking van 30 januari 2020 was duidelijk dat de overeengekomen leveringsdatum van 29 januari 2020 niet zou worden gehaald.
- (ii) Uit de correspondentie die volgde op deze bespreking volgt dat partijen afspraken hebben gemaakt over de datum waarop de goederen wél zouden worden afgeleverd.
- (iii) De groothandel heeft Kayoom op dat moment een korting verleend die naar oordeel van het hof in verhouding tot de geconstateerde gebreken en het boetebeding substantieel is.⁵

⁵ Hof 6 februari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:872, r.o. 3.18. Zie ook de conclusie van A-G Valk, r.o. 3.50.

Kayoom klaagt bij de Hoge Raad dat dit oordeel onbegrijpelijk is en de advocaat-generaal is het daarmee eens. In de conclusie benadrukt de advocaat-generaal onder verwijzing naar eerdere rechtspraak dat niet te snel mag worden aangenomen dat een schuldeiser die zijn schuldenaar in de gelegenheid stelt om alsnog na te komen, daarmee afstand doet van eventuele aanspraken in verband met het feit dat de schuldenaar de afspraken in eerste instantie niet was nagekomen.⁶ Hij merkt op dat vaak wel kan worden geconcludeerd dat de koper afstand heeft gedaan van zijn aanspraken in verband met een te late levering als sprake is van:

- 1) inzicht bij de koper in de aard en omvang van de vertraging;
- 2) afspraken tussen partijen over nieuwe leveringsdata; en
- 3) een in verband daarmee overeengekomen korting.⁷

In dit geval stond echter vast dat de overeengekomen korting van 3% nu juist niet zag op de te late leveringen. Dit betrof alleen een compensatie voor de op dat moment geconstateerde gebreken aan de producten. Zo was door de groothandel tijdens de zitting zelf verklaard en ook door het hof onderkend tijdens diezelfde zitting.⁸ Tegen deze achtergrond vindt de advocaat-generaal het oordeel van het hof dat Kayoom geen aanspraak meer kan maken op de boetes onbegrijpelijk. Uit de door het hof vastgestelde omstandigheden (i) en (ii) volgt namelijk alleen maar dat Kayoom de groothandel in de gelegenheid heeft gesteld om alsnog na te komen en níét dat zij afstand heeft gedaan van reeds ontstane aanspraken.

De Hoge Raad gaat mee in het advies van de advocaat-generaal en oordeelt als volgt.

“(…) Zonder nadere motivering valt niet in te zien dat de instemming van Kayoom met het verschuiven van de overeengekomen leveringsdatum rechtvaardigt dat haar geen beroep toekomt op het boetebeding. Die nadere motivering ligt niet besloten in de overweging van het hof dat [verweerster] reeds voorafgaand aan de levering een substantiële korting aan Kayoom had verleend, nu uit de stellingen van [verweerster] – weergegeven in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 3.46 – volgt dat die korting diende ter compensatie van gebreken in de kwaliteit van de producten en niet ter compensatie van het verschuiven van de leveringsdatum.”⁹

4. Tot slot

Een partij die geconfronteerd wordt met een te late levering of een andere tekortkoming van zijn wederpartij zal in veel gevallen het gesprek aangaan met zijn wederpartij om tot een oplossing te komen. De afspraken die dan worden gemaakt, bieden niet altijd zekerheid over de vraag of de schuldeiser op een later moment nog aanvullende claims

⁶ Conclusie A-G Valk, r.o. 3.48, onder verwijzing naar HR 12 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:575 en HR 6 mei 1921, ECLI:NL:HR:1921:83.

⁷ Conclusie A-G Valk, r.o. 3.51-3.52.

⁸ Conclusie A-G Valk, r.o. 3.46.

⁹ HR 9 mei 2025, ECLI:NL:HR:2025:727, r.o. 3.2.3.

op tafel kan leggen. In het algemeen zal de partij die tekort is geschoten er niet zomaar op mogen vertrouwen dat zijn schuldeiser afstand heeft gedaan van een inmiddels ontstane claim. Aan de andere kant zal een schuldenaar als er expliciete afspraken worden gemaakt over compensatie in verband met zijn tekortkoming, er in sommige gevallen wel op mogen vertrouwen dat er daarna geen verdere vorderingen meer zullen worden ingesteld. Het moet dan wel duidelijk zijn dat de afgesproken compensatie ook echt ziet op de claim in kwestie.

Om onzekerheden te voorkomen, doen partijen die overeenstemming hebben bereikt over een oplossing naar aanleiding van een tekortkoming er goed aan om deze afspraken vast te leggen en daarbij ook expliciete afspraken te maken over de vraag of er na afwikkeling van die afspraken nog aanvullende claims kunnen volgen. Daarbij is de enkele vermelding dat de schuldeiser de schuldenaar 'kwijting' verleent voor het afgesproken compensatiebedrag vaak niet voldoende om te constateren dat de schuldeiser geen aanspraak meer kan maken op een aanvullend (schade)bedrag. Voor zover een geschil bestaat over de vraag óf de schuldeiser een claim heeft, kunnen zij een vaststellingsovereenkomst sluiten waarin partijen elkaar (behoudens de afspraken in de vaststellingsovereenkomst) over een weer finale kwijting verlenen.